

זיכרו של אהיה מאיר ז"ל

בשם
אהיה מאיר

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

לזכרו של מאיר

אמת ואמונה אתו באמנה דקוקות צרופות כבוד
לב מתנה ונפש עדינה יחדיו בו נצמדו
ידמו לעצתו אנשי בריתו במתיקו עימו סוד
הפוך נפשו לנפש דרשו איש רעים להתרועע
והיה כהפנותו ללכת למעינותיו פנו גם זיו והוד

זכרו נועד להיות לעד ברכה מרובה שפע

לא זכיתי להכיר את סבא מאיר פישר ז"ל, אך חשתי את הכבוד הרב שרכשו לו
כל אלו שהכירוהו.

אחי הקטן אליהו חי"ד נקרא על שם סבה של אמי חי"ד, מו"ח אליהו פישר ז"ל.
לא זכיתי להכירו כי נפטר ביום 16.2.1882 אך מצאתי עליו בכתובים.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

מו"ה אליהו ז"ל בן ר' מאיר ז"ל נולד ב-12.9.1816 בקולין, כבנו של בעל חנות קטנה שתוציא ממנה את פרנסתו בעמל רב. היה איש חסון בעל עיניים כחולות. הודות לכשרונו ולחריצותו היה לסוחר אמיד מאוד ומכובד מאוד על היהודים ועל הגויים. כל חשובי העיר הוקירוהו בגלל חוכמתו, יושרו ומתימנותו, בעל חוש חומור ומחוספס, אך אהוב ע"י כל מכיריו. מו"ה אליהו ז"ל עמד שנים רבות בראש הקהילה היהודית בקולין. הוא שלט בקהילה בתקיפות, אך בצדק וביושר, ועמד כסלע איתן נגד הרפורמה והחתיבוללות שפשטו אז בקהילות ביהמיה. על מצבתו נחקק: "היה אוהב אמת"

אינני יכול שלא לחזכיר את הסבתא ברטה פישר, אם אמי. הסבתא היתה אישיות בלתי רגילה. היא היתה הבת הבכירה של ר' ברוך פלוס ואשתו פרדריקת. ר' ברוך חקר, בעודו צעיר, בית מבשל לבירה בכפר טוכומוריצה ע"י פראג, שהיה, כפי שמגדירים היום, מפעל כושל, והצליח להופכו למפעל משגשג ורווחי. כל זאת הודות לחריצות ולכשרון של שני בני הזוג. הם הקפידו על יחס טוב ומתחשב לעובדים אשר גמלו להם בעבודה בנאמנות. הם השתמשו בחומרי גלם מעולים, וכך הצליחו לייצר בירה מעולה. כן הם השכילו לפתח וליצור מערכת שיווק ישירה ומשומנת, ולשמור על

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

דיוק באספקה ועל יושר מסחרי. נולדו להם שש בנות וכן. למרבית הצער חלתה אם סבתי והמשפחה עזבה את הכפר ואת העסק ועקרה לפראג, שם נפטרה אם סבתי בגיל 42. הסבתא ברטה היתה אז בת 17 וקבלה על עצמה את האחריות על קיום משק הבית וחינוך אחיותיה ואחיה. בגיל 25 התחתנה עם ד"ר מאיר פישר אך המשיכה למעשה לעמוד בראש משפחתה. ואז דאגה יחד עם בעלה להשיא את אחיותיה ולבססן מבחינה כלכלית. למרות שלא היתה לה השכלה פורמלית רחבה, היתה משכילה בעלת ידע ביהדות, בספרות, במדעים ובשפות. היתה אשה יפה מאוד, ולמרות היותה אשה צנועה ולא מתנשאת היתה אשה גאה. זכור לי שכאשר פלשו הגרמנים לפראג, באו יום אחד לביתנו שני אנשי גסטפו. הסבתא היתה לבדה בבית, ומאחר ולא התנהגו בנימוס, היא זרקה אותם מהבית. מרוב תדהמה על העזות הם עזבו. באוקטובר 1942 גורשה הסבתא ע"י הגרמנים לטרבלינקה ושם נרצחה.

אינני מתימר לכתוב כאן את תולדות משפחתנו. ברצוני רק להצביע על ההמשכיות בין מאיר אליהו ז"ל לבין אבותיו. על כן איני יכול שלא להזכיר את אישיותו של הסבא הרב ד"ר חיים (היינריך) פלעש.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ג"ל

הסבא נולד ב-1864 בראגדורף ולמד מגיל 12 עד 17 בניטרה בסלובקיה. אחרי כן למד במשך 4 שנים בישיבות פרסבורג ופאפה. אחרי שהוסמך לרבנות, למד באוניברסיטת מרבורג בגרמניה ובציריך שבשווייץ שפות שמיות, היסטוריה ופילוסופיה. עבודת הדוקטורט שלו הייתה פרסום מדעי של ברייתא דמלאכת המשכן לפי כתב יד במוזיאום מינכן, וביאור לפי דעת חז"ל. משנת 1894 עד יום מותו שימש ברבנות בקהילות קוניץ, קרומעי ואיבנשיץ במורביה. הוא היה מגדולי החוקרים של תולדות הקהילות היהודיות במורביה. למרות שהוצע לו לשמש ברבנות בקהילות גדולות וחשובות, העדיף לשבת בקוניץ ולעסוק בתורה ובמחקר. היה אוהב ישראל גדול. במלחמת העולם הראשונה הגיעו למורביה פליטי מלחמה יהודים מגליציה, והסבא הקדיש את כל עיתותיו לדאוג להם. היה אוהב מאוד בקהילותיו בין מכריו וידידיו, ואף חשכנים הגויים אהבוהו מאוד. היה עוזר לכל נזקק, בעל חוש חומור עדין ומזג טוב. נפטר בה' בשבט תרצ"ט, בטרם פלשו הגרמנים לצ'כוסלובקיה.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ג"ל

על מצבתו נחקק:

פ.ג.

הח"ג מוהר"ר חיים פלעש בן ר' יצחק ז"ל אב"ד זג' קהילות: קוניץ, איבנשיץ
וקרומעי.

חקר קדמוניות ודרש דברי ימים

ירא ה' היה חסיד ענו ותמים

ינע לטובת הגליצאים פליט המלחמה

מנוח תמצא נשמתו בח' ונחמה

נפטר בשם טוב בן ע"ה ביום שייך ה' שבט תרצ"ט

כאשר ביקרנו בבית העלמין היהודי בקוניץ, קהילה שבה קרוב ל-50 שנה אין
יהודים, מצאנו את בית הקברות מוזנח ומלא עשבים. רק סביבת הקבר של סבא
וסבתה היתה נקיה. גם אחרי 50 שנה זוכרים התושבים את "האדון רבין" לטובה.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

במאיר אליהו אהובנו ז"ל התגלמו בברור תכונות אבותינו ז"ל. החקוק על קברי אבותיו היה יכול להיות חקוק על קברו:

"אמת ואמונה איתו באמנה זקוקות צרופות כבוד,

לב מתנה ונפש עדינה יחדיו בו נצמדו"

"היה אוהב אמת"

ו"ירא ה' היה חסיד ענו ותמים"

מאיר אליהו ז"ל היה ממשיך נאמן של דרך אבותנו. בדבקותו באמת, בצניעותו, ביושרו, באהבת התורה שלו, בדבקותו במצוות ובאמונתו הגדולה. כמו כן בחריצותו ובכשדונותיו.

נפלאות דרכי ה' ומי אנו שנוכל להביט. אך איננו יכולים להשלים עם אבדתנו את מאיר אליהו ז"ל.

הי רצון שבניו הנתמדים אלחץ ונריה ימשיכו בדרכו, כשם שהוא הלך בדרך אבותיו. "זכרו נועד לעד ברכה מרובה שפע"

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

לא קל לכתוב על בן שהלך ללא שוב אבל הזכרונות ישנם תמיד, תמיד עולות במוחי תמונות מתקופות שונות של חיי, ואני מדמיינת למה היה יכול להגיע אילו...

אינני יכולה לצטט דברי תורה ופסוקים, ואינני יכולה לדבר על המקצוע שבחר בו ואשר ממנו התלהב ובו התעמק, אבל אוכל להעלות מזכרוני אירועים מעטים היכולים, אולי, להשליך אור נוגה על אישיותו מקטנותו.

מאז הולדתו היה מאיר שונה, יוצא דופן. היחוד והמיוחד שבו בא לידי בטוי בקצב ובטיב התפתחותו מאז הולדתו. למעשה, עובדת היותו ילד רביעי עזרה לי להתמודד עם קצב גדילתו העצמאי.

מאיר היה תינוק שמנמן בעל תאבון גדול, אשר ישב רק בהיותו בן אחד עשר חודש, עמד בהיותו בן שנה והחל ללכת כחדשיים מאוחר יותר, כאחיו הגדולים. זה היה בעצם הקצב - התפתחות כביכול איטית ואח"כ בבת אחת קפיצה מחירה, בה השיג את כולם ואף עבר אותם. כתינוק ופעוט היה מאד נוח. היה שבע רצון מהכל. כשקראתי לו לארוחה בא ברצון, התענג על האוכל, ואף אמר כמה היה הכל טעים. כשהכנתי אותו לשינה, התענג באמבטיה, אולם גם יצא ממנה ללא בעיות ונכנס מרוצה למיטה.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

כשעברנו לנחלים מאיר היה בן 7 וחצי, באמצע כחה ב'. היו לו בעיות התאמה וריכוז. בעצת יהודית ארזי, אז המורה הטיפולית של בית הספר, קבענו פגישה באופן פרטי אצל פסיכילוגית, שחיתה אז האחראית מטעם משרד החינוך לתלמידים חריגים של האזור, לסדרת מבחנים ובדיקות.

אני זוכרת שהבאתי אותו לביתה בפתח תקוה. הוא היה סקן וערני והלך ברצון עם הפסיכולוגית. ואני ישבתי, מעט מתנוחה, מתכה בסלון. כעבור כמעט שעתיים יצאו שניהם עליזים ומלאי חיוכים. "מזמן לא נחנתי לבחון ולעבוד עם ילד כמו שנהנתי לבחון ולעבוד עם מאיר" אמרה, "איזה חוש הומור, ילד מאד אינדיבידואליסטי ומאד אינטליגנטי וחושב לעומק" - ופה נפתרה סיבת חוסר הריכוז בכתה - "עד שלא גומר לתחות לא ממשיך לדברים אחרים".

ואז הוא הלך לכתה הטיפולית אצל יהודית, שעוררה אותו לראות שלא לכל דבר יש ליחס אותה חשיבות, ולא חייבים לרדת לעומקו של כל דבר, שיש להציב סדר עדיפויות, שיש דברים חשובים יותר ויש חשובים פחות וחייבים לבחור מה חשוב יותר ומה חשוב פחות. בגלל שהכל נעשה בצורת משחק, מאיר נהנה הנאה מרובה משעורי טיפול אלה והלך אליהם ברצון רב.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

מאיר התעניין בכל דבר והבחין בכל דבר, גם בפרטים הקטנים. הוא תמיד ראה אם עשיתי שינוי כלשהו בבית "תלית תמונה חדשה, יופי", או "שינית את מקום הכסא. כך באמת יותר טוב". הוא התעניין בתבשילים שהכנתי ושאל שאלות על אופן הכנתם ועל המצרכים ותבלינים בהם השתמשתי בחכמתם. מאיר גם התעניין בפלאי הטבע, הצומח, הזוחל, המעופף. הדרך מבית הספר עד הבית אורכת לא יותר מ-5 דקות באופניים, אולם באופן קבוע מאיר מגיע באיחור רב, לפעמים יותר משעה. תמיד תהיתי (גם דאגתי) אך ממאיר לא קבלתי הסבר מספק. ואז תוך שיחת שכנים גיליתי שהיה עושה הפסקה כל כמה מטרים, יורד מהאופניים לתוך התעלה בצד הכביש, והיה מחפש בה אבנים בעלי צורות מעניינות; או היה משקיף בנמלים בהתרוצצותן הנה והנה, או במשכן גרגרי מזון למחילתן; או שהיה נכנס חרש לגינת ורדים, להריח את ריחם המשכר ולבדוק את הלבוב; או שעקב אחרי דבורה או פרפר במעופם. כך היה עושה לכל אורך הדרך עד שהגיע סוף סוף הביתה מבית הספר.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

מאיר אהב בעלי חיים, והם החזירו לו אהבה ומסירות. בגלל חיותינו המשק החיצוני ביותר במושב, תמיד החזקנו כלבי שמירה. מאיר היה ברצון מאכיל אותם ומשתעשע איתם. כשלקחתי כלב לאילוף מאיר ביקש להצטרף, ובבית היה מבצע עם הכלב את תרגילי האילוף, אותם למדנו "בבית הספר לכלבים".

ובתחום הלימודים - כמה שלא ניסיתי להסביר למאיר שידיעת לוח הכפל יקל עליו בהרבה, הוא סירב ללמוד אותו בעל פה, "זה יותר מענין להגיע לפתרון בדרך שלי", היה אומר. ואכן המורה למתימטיקה הודתה לפני אז שהיתה מתפלאת מהדרכים המקוריות בהן היה מאיר פותר את תרגילי הכפל.

מאיר התקשה תמיד באנגלית, כמה שלא הסבירו, גערו וכעסו - מאיר בשלו: "זה לא מענין אותי, בשביל מה אני צריך את זה?" כשמאיר למד בישיבה התיכונית בכפר הרוואח, המורה לאנגלית הציע פתרון לבעיית לימוד השפה. במקום ללחוץ עליו הוא נתן למאיר ספרים לקרא ואמר לו שאם יוכל להוכיח שקרא את הספר, יעלה לו ציון על כל ספר שיקרא. מאיר קיבל 8 ציון סופי, רחוק מה-3 וה-4 ופחות שקיבל בהתחלה.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ג"ל

בשנה האחרונה של התיכון ניתן למאיר מדריך מיוחד לפסיקה כדי שיוכל לגשת לבגרות 5 יחידות. הוא כבר ידע את כיוון חייו, הוא ידע שהוא רוצה ללכת לעתודה האקדמית של הצבא, והוא התאמץ להשיג את מבוקשו.

והוא השיג אותו. הוא רצה להעמיד את הידע שלו לשרות עמו. הוא ראה בזה ערך עליון.

מה שמאיר עשה הוא תמיד עשה בשלמות. אם ההחלטה לעשותן באה ממנו ולא מגורם חיצוני, הוא השקיע מאמצים על אנושיים להגיע עד תום. רק את חייו לא גמר עד תום.

מבכה אותו

אמו, מרים פלש

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

מאיר שלי

"אמר רבי: האי דמחדדנא מחבראי, דחזיתיה לר' מאיר..." - רבי מנמק את יתרונו על חבריו, בכך שזכה לראות את ר' מאיר. אכן, גם מאיר שלנו מיוחד במינו היה.

אם אציין את כל תכונותיו וייחודו, לא יספיקו לכך גם יריעות רבות. לכן אסתפק בדברים שנראו לי בולטים ביותר באישיותו.

שלושת היסודות - התורה, עם ישראל וארץ ישראל, חיוו נר לרגליו. בכל ערב כאשר שב מעבודתו, נהג לקבוע עיתים לתורה על ידי שיעורים שכללו את "חדף חיומי", מחשבה (מהר"ל, תניא) ועוד. למרות שמקום עבודתו היה באיזור תל-אביב, לא ויתר על אהבתו לירושלים ועל קביעתה כמקום מגורים. עובדה זו דרשה ממנו לקום לפנות בוקר למניין מוקדם של תפילת שחרית. גם את זמן נסיעתו לא ביטל, אלא נטל עימו תיק עמוס: קלטות של "התלמוד המוקלט" בצירוף טייפ, ספר "תורן" מספרי המתהר"ל וספר מענייני דיומא (רש"י לפרשת השבוע, "אורות התשובה" לחודש אלול וכיו"ב).

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

"מצוה על כל אדם לאהוב כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר: 'ואהבת לרעך כמוך'" (רמב"ם, הלכות דעות פרק ו', הלכה ג'). מאיר השכיל לכבד ולחערך את הזולת ולקרבו גם אם דעותיו נגדו את שלו. יחד עם זאת, מששמע דבר הסותר את השקפותיו, לא התעלם. הוא ישב וליבן את הסוגיה עד תומה, והביא ציטוטים, ביאורים והסברים מעמיקים לגישת חז"ל לעניין.

בתקופת לימודיו במכון לב, וגם לאחר החתונה, נהג לערוך קניות עבור דודתו הקשישה של אביו. כמה פעמים בשנה אף ניצל את גובהו לחסרת האבק ממדפי הספרים שלה.

משנתבקש לתרום כסף עבור משפחה נזקקת או לכתיבת ספר תורה לביה"כ בו התפלל, לא היסס לרגע לפתוח את כיסו. כששמע על חבר שהתארס, או השתתף באיזו שמחה, היתה שמחתו שלימה ואמיתית. ובשעה שרקד ריקוד של מצוה או שר, היתה התלהבותו גדולה. ולא רק בשמחת חבריו השתתף. כאשר שמע על חבר שסיים

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

את לימודיו ולא מצא עבודה, או על חבר שנתקל בבעיה, נגע הדבר לליבו עד מאד.

"קום התהלך בארץ לארכה ולרחבת..." (בראשית י"ג, י"ז) - מאיר אהב לטייל בארץ. גם הקור הירושלמי לא הרתיע אותו מלחכירה ולחנות ממרחביה באמצעות רגליו, והטיולים והטיפוס בהרי ירושלים לא פסקו גם לאחר התרחבות המשפחה.

היו לו שטחי התעניינות רחבים: מתמטיקה, פיסיקה, מחשבים, מוסיקה ועוד. בכל תחום שאף להשיג את השלימות. דוגמאות לכך הן "תורת הקבוצות" שממנה התפעל מאוד, ובה הרבה להתעמק זמן רב, וכן האזנה למוסיקה, לפעמים אף מבלי לעסוק בדבר כלשהו שיפריע לצלילים העדינים לחישמע.

בכל ענייני המדע ראה את נפלאות הבורא: "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית" (תהלים ק"ד). גם בלימודי התורה היה נעזר בידיעותיו המדעיות, כדי להבין את הדברים לעומקם ולהגיע לאמיתה של תורה. צורת לימודו היתה חיה והוא נתנה מכל חידוש תלמודי, מחשבתי או הלכתי, וקיים בפועל כל הלכה מעשית שהתחדשה לו.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

הוא פעל בדומה לתנא שבשמו הוא נקרא "רבי מאיר, רימון מצא, תוכו אכל קליפתו זרק" (חגיגה ט"ו:), לגבי ספרים מקצועיים וספרי לימוד. בספרי קריאה שטחיים לא נגע.

כשהיה קלקול של מכשיר חשמלי או נשבר תריס, חלק מחברז ועוד כחנה וכהנה, לא היה כל צורך בבעל מקצוע. מאיר תיקן הכל.

בספרי (דברים י"א, ל"ב) דרשו תז"ל: "שמרתם לעשות": 'שמרתם' זו משנה, 'לעשות' - זה מעשה. וגדול הוא הלימוד שמביא לידי מעשה, כי תכלית המשנה איננה רק בשינון וההבנה, אלא גם בשינוי שהיא גורמת ללומד ובעבודתו על המידות. ביהדות החכמה מהווה פרח של אילן מאכל המבשר את חניטת הפרי, ואילו לימוד עיוני של החכמה, מבלי שיביא לידי מעשה הוא כמו החכמה היוונית ש"אין לה פרי, כי אם פרחים" (ר' יהודה הלוי בשירו "דבריך במור עובר").

דברים לזכרו של אליהו מאיר ג"ל

מאיר נמנע מלדבר לשון חרע ורכילות, ובכל ערב לפני השינה נהג לקרוא מתוך הספר "שמירת הלשון", כדי לדעת את פרטי האיסור ולפעול לפי ההנחיות. ישר היה בכל אורחותיו, ומעולם לא הסכים לשנות ממידת האמת כמלוא הנימה, ושום תירוץ לא הניאו מכך.

ובעת אשר נקרא ועלה למרום,
וכבה הנר שכגודל חכמתו,
כן היה גודל צניעותו -
בראותנו את היקר והאהוב,
איש המספרים והספרים,
שחביבים עליו היו גם התווים.

אור השמש ימש,
אף הכוכבים אספו נגהם,
וכל אחד מאיתנו - עמד נדהם.
"כל המוריד דמעות על אדם כשר,
קב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו"
ואנו סופרים ומונים את מספר ימיו,

והוא בן "זך" שנים בלבד!

אשתנו, דותי פלש

דברים לזכרו של אליהו אאיר ז"ל

דברי מפקד יחידתו הצבאית

דברים שנאמרו בהלוויה

אמרת יחידתנו היא -

"ידע רצון ומסירות - יהפכו את הבלתי אפשרי לאפשרי".

ואכן ידעת

סקרנותך, יכולתך במופשט, עולמך הפנימי המאוד עשיר ואהבתך את הצליל,

העמידו אותך ברמת ידע גבוהה.

רצית

בריוז מאוד גבות ובחקפדה על כל פרט.

- רצית לעלות לירושלים ועלית.

- רצית להקים תא משפחתי והקמת.

- רצית להשיג יעדי עבודה, למרות שלעיתים כפינו עליך הר כגיגת, והשגת.

דברים לזכרו של אליהו מאיר ג"ל

ובמסירות

בצניעות מופלגת במקומותינו, תוך חיזוק מתמיד של הרוח וניסיון מתמיד בחיזוק גופך, וללא טענה או טרוניה כלשהי.

עשית ביושר בתמימות דרך ובמסירות

לעולמך הפנימי

למשפחה

וליעדי העבודה.

וכך בהשקט, כשגודל ההישגים שלך מסתבר לנו, כדרכך, בדיעבד, אנו עומדים ומצדיעים לך.

יובל מניפז - אלי"מ

מפקד היחידה

יד לזכרו של אליהו מאיר ז"ל

דברי תורה לזכרו

קדושים תהיו / הרב בר חיים

(בהשפעת כתבי רבינו צדוק ובתוספת הרבה נופך מדיולי)

א. מהי קדושה

אפתח במעשה: צעיר חיותי לימים, נער בישיבה. זה אך עתה שבתי ממלחמה (ששת הימים) ששבשה מערכות נפשי ברבדים שונים שלה, וחנה קרא לי המשגיח ובקש לשוחח עמי, מובן שנכנסתי לביתו בזריזות.

ישב ושנה עמי המש' בע"ז כ:

"יראת חטא מביאה לידי ענוה...

ענוה מביאה לידי קדושה...

קדושה מביאה לידי רוח הקודש".

כידוע, מסביב למשנה זאת של רבי פנחס בן יאיר סובב כל ספרו של הרמח"ל - ה"מסילת ישרים".

בְּנִשְׁמָתוֹ

חיים חמיאל

אֲשֶׁרִי קוֹשֵׁר גּוֹפּוֹ

בְּנִשְׁמָתוֹ

מַעַל -

עַד אֵין סוֹף

אֶתְד;

הוֹאֵר בְּאוֹר

גְּנֵזִי רְאֵן זִינָה

לְמַד.

חומר נוסף נמצא בחוברת לזכרו באגרה.